УДК 351

М. Н. Шалько,
к. мед. н., доцент, Класичний приватний університет,
м. Запоріжжя, Україна
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-0302-9699

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.19.149

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

M. Shalko,
PhD in Medical Sciences, Associate Professor, Classical Private University, Zaporozhye, Ukraine

MECHANISMS OF STATE REGULATION OF QUALITY ASSURANCE OF THE PROVISION OF MEDICAL AID

Зазначено, що основною метою механізму забезпечення якості медичної допомоги як інструменту безпеки особистості, суспільства є те, щоб дати можливість системі охорони здоров'я реалізовувати політику та практику, яка дозволить максимізувати цінність. Медична організація створює цінність для пацієнтів, підвищуючи якість медичних послуг. Створювати та підвищувати рівень цінності для пацієнта можливо при сукупному проектуванні як основний медичної послуги, що надається, так і додаткових послуг. При створенні цінності медичної послуги для пацієнта важливо створювати та враховувати внутрішні конкурентні переваги. Наприклад, через підвищення якості медичної допомоги, надання високотехнологічної допомоги, через просування послуг медичної організації; створення образу високоцінної медичної допомоги. Найчастіше за зниження ціни, споживачі таку ситуацію сприймають, як підвищення цінності. Також при зниженні часу очікування, надання медичної послуги, при позитивних результатах, тривалих у часі, пацієнт сприймає це так само, як створення додаткової цінності. Запропоновано виділити три напрями аналізу, де він використовується дуже часто. Це, по-перше, порівняльні дослідження систем охорони здоров'я у різних державах, об'єктом яких виступають структура та результати функціонування їх систем охорони здоров'я. Другий напрямок вивчає системи охорони здоров'я різних держав з урахуванням їхньої специфіки, особливу увагу звертаючи на шляху досягнення поставлених цілей. Зрештою, третій напрямок докладно вивчає особливості систем кожної держави. У цьому контексті під системою розуміємо таку теоретичну конструкцію, яка сприяє розумінню правил, що регулюють діяльність з охорони здоров'я в кожній із країн. Ефективне управління якістю — запорука успішної діяльності будь-якого суб'єкта господарювання. Водночас до нього найчастіше відносять виключно контроль якості продукції або послуг, не враховуючи таких важливих аспектів, як організаційні питання, взаємодія структурних одиниць, планування, облік та оцінка результатів діяльності, підбір, підготовка та ефективне використання персоналу, безпека та ін. Полегшити дуже складний процес управління якістю покликана його автоматизація, навіщо створено низку різноманітних програм. Існують і спеціалізовані програми для будь-якої однієї сфери, наприклад програми-тренажери, навчальні, тестові та інші програми для підготовки кадрів.

It is noted that the main purpose of the mechanism for ensuring the quality of medical care as a tool for the safety of the individual and society is to enable the health care system to implement policies and practices that will maximize value. A medical organization creates value for patients by improving the quality of medical services. It is possible to create and increase the level of value for the patient with the combined design of both the main medical service provided and additional services. When creating the value of a medical service for the patient, it is important to create and consider internal competitive advantages. For example, by improving the quality of medical care, providing high-tech care, by promoting the services of a medical organization; creating an image of high-value medical care. Most often, for a price reduction, consumers perceive such a situation as an increase in value. Also, when the waiting time is reduced, the provision of a medical service, with positive results lasting over time, the patient perceives it as creating additional value. It is proposed to distinguish three areas of analysis where it is used very often. These are, first of all, comparative studies of health care systems in different states, the object of which is the structure and results of the functioning of their health care systems. The second direction studies the health care systems of different states taking into account their specificities, paying special attention to the way to achieve the set goals. After all, the third direction studies in detail the peculiarities of the systems of each state. In this context, the system is understood as such a theoretical construction, which contributes to the understanding of the rules governing health care activities in each of the countries. Effective quality management is the key to the successful operation of any business entity. At the same time, it most often refers exclusively to the control of the quality of products or services, not taking into account such important aspects as organizational issues, interaction of structural units, planning, accounting and evaluation of activity results, selection, training and effective use of personnel, safety, etc. Its automation is designed to facilitate a very complex quality management process, which is why a number of different programs have been created. There are also specialized programs for any one area, such as exercise programs, training programs, test programs, and other training programs.

Ключові слова:, охорона здоров'я, механізми державного регулювання, забезпечення якості, медична допомога, ефективне управління якістю.

Key words: health care, mechanisms of state regulation, quality assurance, medical care, effective quality management.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Основною метою механізму забезпечення якості медичної допомоги як інструменту безпеки особистості, суспільства є те, щоб дати можливість системі охорони здоров'я реалізовувати політику та практику, яка дозволить максимізувати цінність.

Медична організація створює цінність для пацієнтів, підвищуючи якість медичних послуг [1, с. 89]. Створювати та підвищувати рівень цінності для пацієнта можливо при сукупному проектуванні як основний медичної послуги, що надається, так і додаткових послуг. При створенні цінності медичної послуги для пацієнта важливо створювати та враховувати внутрішні конкурентні переваги. Наприклад, через підвищення якості медичної допомоги, надання високотехнологічної допомоги, через просування послуг медичної організації; створення образу високоцінної медичної допомоги. Найчастіше за зниження ціни, споживачі таку ситуацію сприймають, як підвищення цінності. Також при зниженні часу очікування, надання медичної послуги, при позитивних результатах, тривалих у часі, пацієнт сприймає це так само, як створення додаткової цінності.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

З огляду на важливість ролі проблеми дослідження, питанням державного регулювання забезпечення якості надання медичної допомоги та системи управління нею присвячені наукові праці Ю. В. Вороненка, В. Ф. Москаленка, В. М. Рудого, С. Г. Стеценка, І. І. Хожило та інших сучасних дослідників. Окремі питання регулювання галузі охорони здоров'я розглядаються крізь призму механізмів державного регулювання надання медичної допомоги та децентралізації влади в роботах Є. І. Бородіна, О. Ю. Матвеєвої, С. М. Серьогіна, Ю. П. Шарова. Проте на практиці зазначена проблема залишаєть-

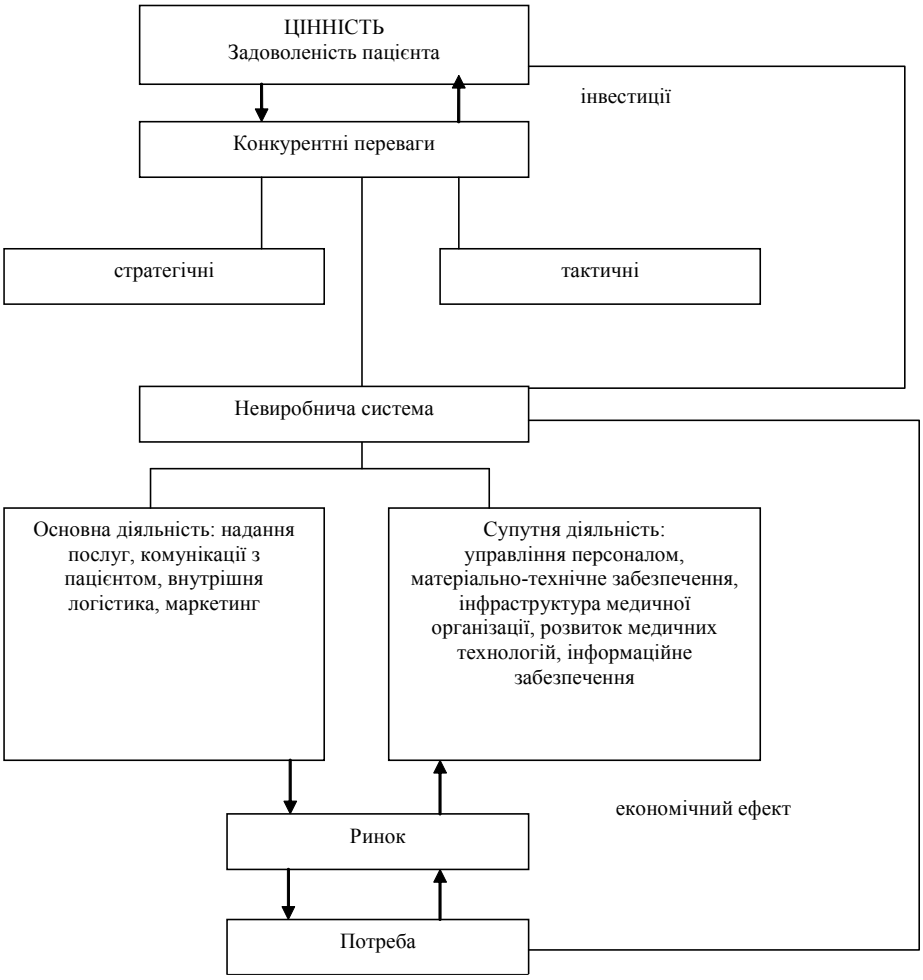

Рис. 1. Схема одержання економічного ефекту від цінності медичної допомоги

ся невирішеною вже протягом декількох десятків років, що обумовлює актуальність проведення подальших досліджень у цьому напрямі.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті полягає в дослідженні особливостей механізму державного регулювання забезпечення якості надання медичної допомоги.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Усередині виробничої системи можна реалізувати інновації. Конкурентні переваги, зрештою, втілюються в медичному продукті, що випускається невиробничою системою та реалізується на ринку. Продаж продукту, що має конкурентну перевагу або виготовлений з використанням у системі внутрішньої конкурентної переваги, дозволяє отримати економічний ефект [2, с.102].

На рис. 1 представлено схему отримання економічного ефекту від формування цінностей. Цінності можуть перетворитися на стратегічні чи тактичні конкурентні переваги, що реалізуються поза чи всередині у глобальному, локальному чи індивідуальному масштабі.

Розглянемо докладніше сферу вживання терміна "система охорони здоров'я". Можна виділити три напрями аналізу, де він використовується дуже часто. Це, по-перше, порівняльні дослідження систем охорони здоров'я у різних державах [3, с.109], об'єктом яких виступають структура та результати функціонування їх систем охорони здоров'я. Другий напрямок вивчає системи охорони здоров'я різних держав з урахуванням їхньої специфіки, особливу увагу звертаючи на шляху досягнення поставлених цілей [4, с.49].

Зрештою, третій напрямок докладно вивчає особливості систем кожної держави. У цьому контексті під системою розуміємо таку теоретичну конструкцію, яка сприяє розумінню правил, що регулюють діяльність з охорони здоров'я в кожній із країн [5, с.49].

Успіх організації ефективного функціонування системи управління якістю залежить від ряду факторів, основними з яких є:

— відповідність характеру діяльності медичної організації та її структурних підрозділів, приватної медичної практики вимогам відповідного законодавства;

— належний рівень професійної підготовки лікарів та середнього медичного персоналу, регулярне підвищення їхньої кваліфікації;

— оптимальний вибір медичних технологій, їх відповідність існуючим стандартам; дотримання встановлених вимог під час надання медичної допомоги;

— створення належних умов безпеки;

— ступеня задоволеності пацієнтів, що надається медичною допомогою [6, с.119].

Рівень цивілізованості та розвиненості держави визначається не лише кількістю та ефективністю економічних реформ, що проводяться. Не менш важливими є ті фактори життєдіяльності соціуму, які визначають якість життя населення.

Ефективне управління якістю — запорука успішної діяльності будь-якого суб'єкта господарювання. Водночас до нього найчастіше відносять виключно контроль якості продукції або послуг, не враховуючи таких важливих аспектів, як організаційні питання, взаємодія структурних одиниць, планування, облік та оцінка результатів діяльності, підбір, підготовка та ефективне використання персоналу, безпека та ін. [7, с. 23].

Полегшити дуже складний процес управління якістю покликана його автоматизація, навіщо створено низку різноманітних програм. Існують і спеціалізовані програми для будь-якої однієї сфери, наприклад програми-тренажери, навчальні, тестові та інші програми для підготовки кадрів [8].

ВИСНОВКИ

Успішність роботи медичної організації визначальною мірою залежить від пацієнта, що перебуває в ньому. Тому надзвичайно важливо те, як до нього ставляться, чи розуміють, чи задовольняють його потреби. Іншими словами, пацієнт є невід'ємною складовою організаційної структури медичної організації. Звідси випливає, що для системи управління якістю чи не насамперед саме пацієнт виступає об'єктом аналізу та інформаційною базою. Опитування керівництвом співробітників, пацієнтів щодо ступеня задоволення процесом лікування, доглядом та іншими аспектами — дієвий інструмент у системі управління якістю. Опитування має виявити такі параметри:

— лідерство — управлінський персонал організації, який визначає завдання та напрями діяльності колективу, створює у ньому такий мікроклімат, який підвищує залученість кожного співробітника до процесу досягнення спільних цілей;

— залучення співробітників — це найцінніший ресурс медичної організації, тому від організації їх взаємодії, створення умов для реалізації своїх можливостей і здібностей залежить успіх організації в цілому;

— системний, послідовний підхід — всі елементи управління медичною організацією мають бути логічно взаємопов'язані у єдиний управлінський процес для досягнення бажаного результату, управління медичною організацією на основі процесного підходу дозволить підвищити ефективність діяльності системи;

— регулярне вдосконалення — це над ціль кожної медичної організації; всі процеси, що відбуваються в ній, систематично аналізуються, на підставі чого модернізуються та вдосконалюються;

— прийняття рішень, спираючись на факти, — для прийняття оптимальних рішень слід мати об'єктивну інформацію;

— розвиток та впровадження баз даних, підвищення ефективності інформаційних потоків дозволить підвищити ефективність діяльності медичної організації;

— взаємовигідні відносини між клієнтами та постачальниками послуг збільшують можливості та конкурентоспроможність медичної організації, і навіть можливість більш ефективного створення доданої вартості.

Вся різноманітність моделей системи управління якістю, і насамперед та, яка орієнтована на вимоги норми ISO 9001:2008, грунтуються на моделі Демінгу. Суть останньої відбиває такий алгоритм: планування — дія — перевірка — коригування. Використовуваний під управлінням якістю прийняття рішень має циклічний характер.

Література:

1. Зима І. Я. Механізми інституційної трансформації державного управління охороною здоров'я. Рівне. 2019, 248 с.

2. Інституційна трансформація державного управління охороною здоров'я: Україна та іноземний досвід: колективна монографія / І. Л. Сазонець, В. І. Саричев[-та ін.]; за наук. ред. д. е. н., проф. І. Л. Сазонця. Рівне: Волин. обереги, 2019. 396 с.

3. Вівсянник О. М. Значення та функції міжнародних організацій в інституційній системі державного регулювання охорони здоров'я. Монографія Рівне: Волин. обереги, 2022. 212 с.

4. Зима І. Я. Історичний контекст формування основ державного управління охороною здоров'я європейської цивілізації. Вісник НУВГП. Серія: Економічні науки. 2019. Вип. 1 (47). С. 47—55.

5. Зима І. Я. Формування основ державного управління охороною здоров'я європейської цивілізації: еволюційний аспект. Вісник НУВГП. Серія: Економічні науки. 2018. Вип. 4 (46). С. 48—56.

6. Сазонець О. М., Ващішин А. О. Використання об'єктів критичної інфраструктури для забезпечення продовольчої безпеки та санітарних норм. Стратегія і тактика державного управління: зб. наук. праць. Рівне: НУВГП, 2020. No 1—2. С. 115—128.

7. Ханіна О. І. Наслідки пандемії COVID-19 та заходи державного антикризового регулювання. Інвестиції: практика та досвід. 2021. No 22. С. 21—24.

8. Public Health Act 1848 and the General Board ofHealth. URL: https://navigator.health.org.uk/theme/public-health-act-1848-and-general-board-health#:~:text(дата звернення: 14. 03. 2023 р.).

References:

1. Zyma, I.Ya. (2019), Mekhanizmy instytutsijnoitransformatsii derzhavnoho upravlinnia okhoronoiuzdorov'ia [Mechanisms of institutional transformation ofstate health care management], Rivne, Ukraine.

2. Sazonets' , I. L. and Sarychev, V.I. (2019) , Instytutsijna transformatsiia derzhavnoho upravlinniaokhoronoiu zdorov'ia: Ukraina ta inozemnyj dosvid [Institutional transformation of state health care management: Ukraine and foreign experience], Volyn.oberehy, Rivne, Ukraine.

3. Vivsiannyk, O.M. (2022), Znachennia ta funktsiimizhnarodnykh orhanizatsij v instytutsijnij systemiderzhavnoho rehuliuvannia okhorony zdorov'ia [Theimportance and functions of international organizationsin the institutional system of state regulation of healthcare], Volyn. oberehy, Rivne, Ukraine.

4. Zyma, I.Ya. (2019), "The historical context of theformation of the foundations of state management of health care in European civilization", Visnyk NUVHP. Seriia: Ekonomichni nauky, vol. 1 (47), pp. 47—55.

5. Zyma, I.Ya. (2018), "Formation of the foundations of state managementof health care in Europea ncivilization: an evolutionary aspect", Visnyk NUVHP.Seriia: Ekonomichni nauky, vol. 4 (46), pp. 48—56.

6. Sazonets', O.M. and Vaschishyn, A.O. (2020), "Use of critical infrastructure facilities to ensure food safety and sanitary standards", Stratehiia i taktyka derzhavnoho upravlinnia, vol. 1-2. pp. 115-128.

7. Khanina, O.I. (2021), "Consequences of the COVID-19 pandemic and measures of state anti-crisis regulation", Investytsii: praktyka ta dosvid, vol. 22, pp. 21—24.

8. Policy Navigator (2023), "Public Health Act 1848and the General Board of Health", available at: https://navigator.health.org.uk/theme/public-health-act-1848-and-general-board-health#:~:text (Accessed 14. 03.2023).

Стаття надійшла до редакції 10.09.2023 р.